

به نام خدا

توبه مجرم

چشم اندازی نو در سیاست تقنینی

مؤلف:

محسن فرجی

انتشارات گپ

انتشارات گپ

برنده جایزه کتاب سال ۱۳۹۰

برنده جایزه کتاب فصل زمستان ۱۳۸۸

ک لوح پاس، شماره کتاب و خانواده ۱۳۸۶

سرشناسه : فرجی، محسن، ۱۳۵۵ -
عنوان و نام پدیدآور : توبه مجرم : چشم اندازی نو در سیاست تقنینی / مؤلف محسن فرجی.
مشخصات نشر : رشت : گپ، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری : ۸۶ص.
شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۷۱۹۷-۳۹-۴ : ریال : ۸۹۰۰۰
وضعیت فهرست نویسی : فیبا
یادداشت : کتابنامه: ص. ۸۴.
عنوان دیگر : چشم اندازی نو در سیاست تقنینی.
موضوع : توبه (اسلام) - جنبه های حقوقی
رده بندی کنگره : ۱۳۹۴ ۹ت۴/ف/۴۶۸۱ KMH
رده بندی دیویی : ۳۴۵/۵۵۰۶
شماره کتابشناسی ملی : ۴۱۲۹۹۰۱

E.mail: gapnashr@gmail.com

www.gapnashr.com

توبه مجرم چشم اندازی نو در سیاست تقنینی

مؤلف	محسن فرجی
ویراستار و طراح جلد	سعید فروغی یکتا
ناشر	گپ (گروه)
صفحه آرای	هنر و اندیشه
نوبت و سال چاپ	چاپ نخست - ۱۳۹۴
شمارگان	۱۰۰۰ نسخه
قیمت	۸۹۰۰ تومان
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۷۱۹۷-۳۹-۴
آدرس ناشر و سفارشات:	۱- تهران- انقلاب- صندوق پستی ۵۹۹۴-۱۴۱۵۵، تلفکس: ۶۶۴۳۷۳۳۲ ۲- رشت- خ حاجی آباد - تلفکس: ۳۲۲۴۴۳۱۵-۰۱۳

مرکز فروش اینترنتی w.w.w.gapnashr.com و ارسال پستی ۶۶۴۳۷۳۳۲ - ۰۲۱

طبق قانون حمایت از مؤلفان و مصنفان، هرگونه کپی برداری، تکثیر کلی یا جزئی از مطالب کتاب، بدون اجازه ناشر، پیگرد قانونی را به همراه دارد.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۷	پیش گفتار.....
۱۱	فصل ۱.....
۱۱	توبه، از نگاه ایم تا گونه شناسی.....
۱۱	توبه در منابع و روایات.....
۱۵	توبه از دیدگاه فقهاء.....
۱۵	چشم اندازی نو در سیاست قانون گذاری.....
۱۸	مبانی نظری و پیشینه.....
۱۹	مفهوم شناسی توبه.....
۲۰	توبه در لغت.....
۲۱	توبه در اصطلاح.....
۲۳	انواع توبه.....
۲۶	توبه در حق الناس.....
۲۸	توبه در حقوق الله.....
۳۰	توبه باطنی.....
۳۰	جرم ارتکاب یافته فعل باشد.....
۳۳	توبه در قذف شهادت.....
۳۳	انواع دیگر توبه.....
۳۴	تفاوت توبه و استغفار.....
۳۵	توبه ی استجابت.....
۳۵	توبه ی عوام.....
۳۶	توبه ی خاص.....
۳۶	توبه قبل از اثبات جرم.....
۳۸	توبه پس از اثبات جرم.....

- توبه پس از اقرار مجرم ۳۸
- توبه پس از اقامه بینه ۳۸
- دامنة توبه (حدود و مرز بندی توبه) ۳۹
- توبه در جرم مُحاربه ۴۱
- تأثیر توبه در سایر جرایم ۴۲

فصل ۲ ۴۷

- توبه در سیر تطوع سیاست قانون‌گذاری ۴۷
- سیر قانون‌گذاری در توبه از جهت جایگاه آن ۴۷
- ضرورت تبیین توبه در عمومات جزایی ۴۸
- لزوم وحدت در روابط احراز توبه ۴۸
- جایگاه توبه در حقوق جزای عرفی ۴۹
- امکان مجازات جرم تائب، در هاله‌ای از ابهام ۴۹
- حد و مرز توبه در سیر قانون‌گذاری ۵۲
- توبه در جرایم مستوجب حد ۵۷
- توبه‌های بعد از اثبات جرم ۶۱
- توبه سبب عفو مجرم است یا مانع از سبوط کیفر؟ ۶۱
- آسیب‌شناسی ماده ۱۱۴ قانون مجازات اسلامی ۶۲
- نقد ماده ۱۱۴ قانون مجازات اسلامی ۶۷
- توبه در جرایم جنسی ۶۹
- اثبات توبه‌ی مرتکب ۷۷
- پایان سخن ۸۱
- فهرست منابع ۸۴

پیش گفتار

"توبه"، به مثابه یکی از تأسیسات ارفاقه در حقوق جزای اسلامی، می تواند واجد کارکرد کیفرزدایی در حقوق جزای عرفی باشد به رسمیت شناختن این تأسیس اسلامی در حقوق جزای موضوعه، باعث می گردد تا نام کیفری از یک سو محمل موجهی را برای مواردی که مجرم نادم گردیده و اصلاح حال محرز می باشد، جهت سقوط کیفر یا اعطا تخفیف مجازات را دارا باشد؛ و از سوی دیگر با توجه به ضوابط توبه که حدود و ثغور آن را مشخص می سازد، سیاست تقنینی و در جهات سقوط مجازات از اتخاذ رویکردهای منشئت و صلاح دیدی مصون بماند.

در همین راستا سعی شده است تا در وهله نخست مبانی و گونه شناسی توبه را از منظر موازین فقه جزایی تبیین نموده و سپس از رهگذر مطالعه نحوه سیاست گذاری قانون گذار در قانون مجازات اسلامی جدید، جایگاه، چگونگی و تأثیر گذاری آن بر مجازات مورد واکاوی قرار گیرد.

بی تردید اتخاذ هر گونه رویکرد ضابطه مند پیرامون توبه در امور کیفری، جز از رهگذر قرائت فقهی از این تأسیس اسلامی در راستای جهت دهی صحیح به سیاست

کیفری تقنینی میسر نخواهد بود.

در حقوق جزای اسلامی نیز توبه باعث سقوط مجازات می‌گردد. همان گونه که گناه موجبات سقوط و سرنگونی انسان را فراهم ساخته و باعث ورود روح او به جهنم می‌گردد، توبه نیز باعث کاهش مجازات و اصلاح گناهکاران گشته و راه بازگشت آنان به جامعه را هموار می‌سازد.

آنچه بیان شد بدان معنا نیست که انسان مجاز به ارتکاب گناه و سپس انجام توبه می‌باشد. حقیقت توبه امری گسترده‌تر است که به صورت مفصل به آن پرداخته خواهد شد.

توبه در مفهوم بنیادی خود بازگو کننده این امر است که اگر انسان سهواً به گناه آلوده گردد، نباید از رحمت الهی مأیوس شود؛ چرا که راه اصلاح نفس هیچگاه مسدود نمی‌گردد و خداوند متعال راه بازگشت به سمت خویش را بواسطه توبه برای گناهکاران و مجرمان بازگذاشته است. از آنجا که یکی از مفاهیم واژه "توبه" را "بازگشت" معنی نموده است، نیز همین نکته بدست می‌آید.

توبه از تأسیسات ارفاقی می‌باشد که از حقوق جزای اسلامی گزیده برداری شده، و از بنیادهای حقوق جزای اسلامی بوده که به عنوان عاملی از عوامل معاف کننده و مسقط مجازات از آن یاد می‌شود. در واقع فلسفه‌ای توبه نیز همان سقوط مجازات می‌باشد که هدف و کارکردش اصلاح مجرم و تربیت او است.

حدود و ثغور توبه در مبحث پنجم از قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ در سه مرحله تفکیک شده است که عبارتند از:

۱- توبه در حدود

۲- توبه در تعزیرات منصوص شرعی

۳- توبه در تعزیرات غیر منصوص

بر این انواع، احکام متفاوتی نیز مترتب می‌باشد که جلوتر به آن پرداخته خواهد شد.

در پایان این مقدمه از زحمات بی‌شائبه استاد بزرگوار جناب آقای دکتر امیر سماواتی پیروز که در تدوین و نگارش این مجموعه همکاری صمیمانه‌ای داشتند تشکر و قدردانی می‌نمایم. همچنین از همکاری جناب آقای سعید فروغی یکتا نیز که در ویرایش متن و طراحی جلد

کتاب اینجانب را یاری نمودند سپاس گزارم.

همین طور از اساتید، حقوق‌دانان، قضات، وکلای دادگستری، دانشجویان و دیگر اصحاب حقوق دعوت می‌گردد نظرات و پیشنهادات ارزشمند خود را به منظور سوق دادن این تاسیس اسلامی و رنوفانه، به جایگاهی شایسته و ارزشمند در سیاست تقنینی کشور با اینجانب در میان گذاشته و ما را در جهت ارتقا این مهم یاری رسانند.

محسن فرجی - آذرماه ۹۴